

AZ EGYESÜLT NEMZETEK
NEVELÉSÜGYI, TUDOMÁNYOS
ÉS KULTURÁLIS SZERVEZETE

UNESCO

**AJÁNLÁS A MÚZEUMOK ÉS GYŰJTEMÉNYEK VÉDELMEÉRŐL,
FEJLESZTÉSÉRŐL, SOKSZÍNŰSÉGÜKRŐL ÉS A TÁRSADALOMBAN
BETÖLTÖTT SZEREPÜKRŐL**

Párizs, 2015. november 20.

AZ EGYESÜLT NEMZETEK NEVELÉSÜGYI, TUDOMÁNYOS ÉS KULTURÁLIS SZERVEZETE

AJÁNLÁS A MÚZEUMOK ÉS GYŰJTEMÉNYEK VÉDELMÉRŐL, FEJLESZTÉSÉRŐL, SOKSZÍNŰSÉGÜKRŐL ÉS A TÁRSADALOMBAN BETÖLTÖTT SZEREPÜKRŐL

Figyelembe véve, hogy a múzeumok célkitűzései egybeesnek a Szervezet néhány, az Alkotmányában lefektetett céljával, ideértve a Szervezet részvételét a kultúra széleskörű terjesztésében, az igazságosság, a szabadság és a béke értékeinek tudatosításában, a szolidaritás eszmei és erkölcsi erősítésében, az oktatáshoz fűződő jogok teljes és egyenlő biztosításában, az objektív igazság megismerésének akadálytalan megismerésében, valamint az eszmék és ismeretek szabad cseréjében,

Figyelembe véve továbbá, hogy a Szervezet egyik célja, amint azt az Alkotmánya is kifejti, hogy erőteljes lendületet adjon a közoktatásnak és a kultúra terjesztésének: együttműködjön azokkal a tagállamokkal, amelyek oktatási tevékenységük fejlesztése érdekében segítséget kérnek; a nemzetek között olyan együttműködést hozzon létre, amely lehetővé teszi annak az eszménynek a megvalósítását, hogy az oktatás, etnikai hovatartozástól, nemtől, illetőleg gazdasági vagy szociális megkülönböztetéstől függetlenül mindenki számára egyenlő mértékben legyen elérhető; valamint hogy őrizze, növelje és terjessze a tudást,

Felismerve a kultúra időben és térben meglévő sokszínűségének fontosságát, azt, hogy a népek és társadalmak részére mennyire hasznos e sokszínűség, továbbá annak szükségességét, hogy a kultúrát a közösségek, népek és országok érdekében hosszú távon érdemes sokszínűségében beépíteni a nemzeti és nemzetközi fejlesztési politikákba,

Megerősítve, hogy kulturális és természeti örökség (legyen az tárgyi vagy szellemi, ingó vagy ingatlan) megőrzése, tanulmányozása és továbbadása kiemelkedő fontosságú minden társadalom, a népek között interkulturális párbeszéd, a társadalmi kohézió és a fenntartható fejlődés számára,

Ismételten megerősítve, hogy a múzeumok hatékonyan részt vehetnek e célok megvalósításában, amint ezt már az 1960-ban készült és az UNESCO 11. Közgyűlésén (Párizsban, 1960. december 14-én) elfogadott Ajánlás a múzeumok mindenki számára elérhetővé tételének leghatékonyabb eszközeiről című dokumentum is megfogalmazta,

Megerősítve továbbá, hogy a múzeum és gyűjtemények segítik az emberi jogok érvényesülését, amint ezt az Emberi jogok egyetemes nyilatkozata, különösen annak 27. cikke, valamint A gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmánya, különösen annak 13. és 15. cikke megfogalmazza,

Figyelembe véve azt az értéket, amelyet a múzeumok mint a természeti és kulturális örökség letéteményesei képviselnek, továbbá azt, hogy növekvő szerepet játszanak a kreativitás ösztönzésében, valamint azzal, hogy lehetőségeket nyújtanak a kreatív és kulturális iparágak számára, továbbá az emberek szórakoztatására, és ily módon világszerte hozzájárulnak az emberek anyagi és lelki jólétéhez,

Figyelembe véve, hogy minden tagország kötelessége, hogy joghatóságán belül minden körülmények között őrizze a kulturális és eszmei örökséget, annak tárgyi és eszmei, mozdítható és helyhez kötött formáiban egyaránt, továbbá, hogy támogassa a múzeumok és gyűjtemények ilyen irányú tevékenységét,

Megállapítva, hogy a múzeumok és gyűjtemények szerepéről mérvadó – az UNESCO és más intézmények által elfogadott – nemzetközi dokumentumok egész sora létezik, köztük egyezségokmányok, ajánlások és nyilatkozatok, és azok mind továbbra is érvényben vannak,¹

Figyelemmel arra, hogy milyen jelentős társadalmi, gazdasági és politikai változások hatottak a múzeumok funkcióira és sokszínűségére azóta, hogy 1960-ban elfogadták az Ajánlást a múzeumok mindenki számára elérhetővé tételének leghatékonyabb eszközeiről,

Azzal az óhajjal, hogy tovább erősödjön az a védelem, amelyet a meglévő szabályok és elvek nyújtanak a múzeumoknak és gyűjteményeknek, hogy tárgyi és eszmei formáiban őrizhessék a kulturális és természeti örökséget és betölthessék az idekapcsolódó feladataikat,

Tekintettel azokra a javaslatokra, amelyek a jelen Ajánláshoz beérkeztek a múzeumok és gyűjtemények védelméről, fejlesztéséről, sokszínűségükről és a társadalomban betöltött szerepükről,

Emlékeztetve arra, hogy az UNESCO ajánlásai kötelező erővel nem rendelkező dokumentumok, amelyek az érdekeltek számára elveket és szakpolitikai iránymutatásokat nyújtanak,

a Közgyűlés

2015. november 17. napján **elfogadta** az itt következő az Ajánlást.

A Közgyűlés javasolja, hogy a tagországok ültessék át a gyakorlatba a jelen Ajánlásba szereplő, az alábbiakban olvasható rendelkezéseket, elveket és normákat, és e célból joghatóságukon belül hozzák meg a szükséges törvényhozói vagy egyéb intézkedéseket.

BEVEZETÉS

1. A 21. század jelentős feladata a kulturális és természeti sokszínűség védelme és előmozdítása. Ebben fontos szerep jut a múzeumoknak és gyűjteményeknek, hiszen letéteményesei a természet és emberi kultúra tárgyi és eszmei kincseinek.

2. A múzeumok a kultúrák közvetítés, a kultúrák közötti párbeszéd, a tanulás, az eszmecsere és képzés színterei, és ezért fontos a szerepük az oktatásban (az iskolarendszerű oktatásban, a nem iskolarendszerű oktatásban és az egész életen tartó tanulásban), a társadalmi kohézióban és a fenntartható fejlődésben egyaránt. A múzeumok sokat tehetnek azért, hogy a lakosság tudatosítsa a kulturális és természeti örökség értékét, és hogy az emberek részt vehessenek annak gondozásában és átadásában. A múzeumok a gazdaság fejlődését is segítik, különösen a kulturális és kreatív iparágakon valamint a turizmuson keresztül.

3. A jelen Ajánlás felhívja a tagországok figyelmét a múzeumok és gyűjtemények védelmének és erősítésének fontosságára, hogy azok így vehessenek részt a fenntartható fejlődésben, a természeti és kulturális örökség megőrzésében és megvédésben, a kulturális

sokszínűség védelmében és erősítésében, a tudomány vívmányainak átadásában, az oktatáspolitikai fejlesztésében, az egész életen át tartó tanulás elősegítésében, a társadalmi kohézióban, továbbá a kreatív iparágak és az idegenforgalom fejlesztésében.

I. A MÚZEUMOK DEFINÍCIÓJA ÉS SOKSZÍNŰSÉGE

4. A jelen Ajánlásban a *múzeum* meghatározása: „A múzeum profitra nem törekvő, a társadalom és fejlődése szolgálatában álló, a köz számára nyitott állandó intézmény, amely az emberek és környezet anyagi és szellemi bizonyítékait gyűjti, megőrzi, kutatja, közvetíti és kiállítja tudományos, közművelődési és szórakoztató céllal.”ⁱⁱ A múzeumok olyan intézmények, amelyek célja, hogy képviseljék az emberiség természeti és kulturális sokszínűségét, és így fontos szerepet játszanak a természeti és kulturális örökség védelmében, megőrzésében és közvetítésében.

5. A jelen Ajánlásban a *gyűjtemény* jelentése: „a múlt és a jelen természeti és kulturális, tárgyi és eszmei jelenségeinek gyűjteménye”ⁱⁱⁱ. Az egyes tagországoknak a jelen Ajánlás értelmezése céljából a saját jogrendjüknek megfelelően kell meghatározniuk a *gyűjtemény* kifejezés jelentését.

6. A jelen Ajánlásban az *örökség*^{iv} kifejezés tárgyiasult és eszmei értékeket és kifejezéseket jelent, tulajdonformától függetlenül, amelyeket az emberek identitásuk, hiedelmeik, ismereteik, hagyományaik és élő környezetük hű tükröződései és kifejezéseinek tekintenek, és melyeket a jelen generációk védelemre és gyarapításra érdemesnek ítélnek, valamint arra, hogy a jövő nemzedékeinek hagyományozzák őket. Az *örökség* kifejezés utal továbbá a tárgyi és szellemi kulturális és természeti örökség, kulturális javak és kulturális tárgyak meghatározásaira, amelyek az UNESCO kulturális egyezményeiben találhatók.

II. A MÚZEUMOK ELSŐDLEGES FUNKCIÓI

Megőrzés

7. Az örökség megőrzése magában foglalja a beszerzést, a gyűjtemény menedzselését – amelynek része a kockázatelemzés, a váratlan helyzetekre történő felkészülés és a tervezés – továbbá biztonsági intézkedéseket, preventív és helyreállító állagmegőrzést, a múzeumi tárgyak restaurálását, továbbá azt, hogy a gyűjtemények sértetlenek maradjanak használatuk és tárolásuk során.

8. A múzeumokban a gyűjteménymenedzselés fontos része a szakszerű leltár létrehozása és vezetése és a gyűjtemény rendszeres ellenőrzése. A leltár elengedhetetlen eszköz a múzeumok védelmében, a múzeumi tárgyakkal történő törvénytelen kereskedelem megelőzésében és üldözésében, továbbá a leltár segíti a múzeumokat abban is, hogy betöltsék társadalmi szerepüket. A leltár fontos a gyűjtemények szakszerű utaztatásához is.

Kutatás

9. A kutatás – amely magába foglalja a gyűjtemények tudományos vizsgálatát is – a múzeumok egy további alapfeladata. A kutatás során a múzeumok együttműködhetnek. Éppen az ilyen kutatások során megszerzett ismeretek teszik lehetővé a múzeumok számára, hogy kiaknázhassák teljes potenciáljukat a közönség szolgálatában. A kutatás azért is fontos a

múzeumok számára, hogy a történelmet modern kontextusban vizsgálhassák, és ez segíti a gyűjtemények értelmezését, kiállításokra történő előkészítését és bemutatását.

Kommunikáció

10. A kommunikáció szintén alapfeladata a múzeumoknak. A tagországok bíztassák a múzeumokat, hogy szakterületükhöz tartozó gyűjteményüket, egyéb történelmi értékű tárgyakat és helyszíneket aktívan értelmezzék, és az így megszerzett ismereteket széles körben terjesszék és kiállításokon bemutassák. A múzeumokat ösztönözni kell arra is, hogy az összes rendelkezésre álló kommunikációs eszközzel vegyenek részt a társadalom életében. Így például szervezzenek nyilvános eseményeket, vegyenek részt szakterületükhöz kapcsolódó kulturális tevékenységekben és érintkezzenek a lakossággal a hagyományos módokon és digitális technikák alkalmazásával egyaránt.

11. A kommunikációs politika kialakításakor figyelembe veendő a társadalmi integráció, a kulturális javakhoz való hozzáférés biztosítása és a társadalmi befogadás elve; a kommunikációs politika megvalósítása történjen a lakossággal együttműködésben, ideértve azokat a társadalmi csoportokat is, amelyek általában nem járnak múzeumokba. A nagyközönség és a helyi közösségek érintett tagjai minél nagyobb számban vegyenek részt múzeumi tevékenységekben.

Oktatás

12. A múzeumok egy további fontos tevékenysége az oktatás. A múzeumok szívesen kapcsolódnak be mind az iskolarendszerű, mind a nem iskolarendszerű oktatásba és az egész életen át tartó tanulásba. Ennek érdekében a tudás fejlesztésével és átadásával, oktatási és pedagógiai programokkal működnek együtt oktatási intézményekkel, főleg az iskolákkal. A múzeumokban tartott oktatási programok haszna elsősorban az, hogy a nagyközönség különböző csoportjait a múzeum gyűjteményéhez kapcsolódó témákban és az állampolgári ismeretek terén tanítják, továbbá tudatosítják a természeti és kulturális örökség megőrzésének és a kreativitás fontosságát. Emellett a múzeumok ismeretekkel és tapasztalatokkal segíthetik bizonyos, a gyűjteményeikhez kapcsolódó társadalmi témák megértését.

III. A MÚZEUMOK ÉS A TÁRSADALOM KAPCSOLATÁNAK EGYES KÉRDÉSEI

Globalizáció

13. A globalizációnak köszönhetően nőtt a gyűjtemények, szakemberek, múzeumi látogatók és eszmék mobilitása. Ez a múzeumokat részben pozitív, részben negatív értelemben érintette. A hatások között említhető a múzeumi gyűjtemények való könnyebb hozzáférés, továbbá egy bizonyos uniformizálódás. A tagországok ösztönözzék a múzeumok és gyűjtemények sokszínűségének és egyéni karakterének megőrzését, ugyanakkor ne kisebbítsék a múzeumok szerepét a globalizálódó világban.

A múzeumok kapcsolata a gazdasággal és az életminőséggel

14. A tagországoknak tudomásul kell venniük, hogy a múzeumok is válhatnak a gazdaság szereplői és lehet bevételük. Mi több, a turizmusnak is részvevőivé válhatnak. Hatékony

programjaikkal segíthetik az életminőség javítását szűkebb vagy tágabb környezetükben. Közvetve pedig elősegíthetik a társadalom sérülékeny csoportjainak befogadását.

15. Azért, hogy jövedelmeik több forrásból származzanak és nőjön anyagi önállóságuk, számos múzeum önként vagy szükségből megnövelte bevételt hozó tevékenységét. A tagországok ne tekintsek a múzeumok jövedelemszerzését prioritásnak, ha az káros hatással lehet a múzeumok alapfunkciói számára. A tagországok ismerjék fel, hogy a múzeumok alapfeladatai kiemelkedő jelentőségűek a társadalom részére, és nem jellemezhetők pusztán pénzben kifejezett mutatókkal.

A múzeumok társadalmi szerepe

16. A tagországokat arra biztatjuk, hogy támogassák a múzeumok 1972-ben, Santiago de Chilében megfogalmazott társadalmi szerepét. Egyre több országban elismerik, hogy a múzeumok fontos szerepet játszanak a társadalomban, és a társadalmi integráció és kohézió tényezői. Ebben az értelemben segíthetik a helyi közösségek alkalmazkodását a társadalmak átfogó változásaihoz – ilyenek pl. a növekvő egyenlőtlenségek és az egyes társadalmi csoportok közötti kapcsolatok leépülése.

17. A múzeumok kulcsfontosságú nyilvános terek, és üzeneteiknek az egész társadalomhoz kell szólniuk. Éppen ezért fontos szerepet játszhatnak a társadalmi kapcsolatok és kohézió erősítésében, a polgári értékrend fejlesztésében, és közösségek önképének kialakításában. A múzeumoknak mindenki számára nyitva kell állniuk; fizikai és kulturális értelemben is mindenki részére elérhetőeknek kell lenniük, ideértve a hátrányos helyzetű csoportokat is. A múzeumok teret biztosíthatnak történelmi, társadalmi, kulturális és tudományos kérdések átgondolásához és megvitatásához. A múzeumoknak tisztelniük kell az emberi jogokat és a társadalmi nemek közötti egyenlőséget. A tagországok ösztönözzék arra a múzeumokat, hogy töltsék be mindezeket a funkciókat.

18. Amikor múzeumok valamely őshonos népesség kulturális örökségét mutatják be, az érintett tagországok ösztönözzék és tegyék lehetővé a párbeszédet és konstruktív viszonyt az adott múzeumok és az érintett őshonos népcsoport tagjai között a gyűjtemény megfelelő menedzselésében. Ahol ez indokolt és megvalósítható, a megfelelő jogszabályokkal és jogelvekkel összhangban történjen intézkedés az őshonos lakosság tárgyainak visszaszolgáltatására.

A múzeumok és az információs és kommunikációs technológiák (IKT-k)

19. Az információs és kommunikációs technológiák (IKT-k) fejlődése nyomán kialakult változások új lehetőségeket nyújtanak a múzeumok számára, hogy a természeti és kulturális örökséget és ahhoz kapcsolódó ismereteket megőrizzék, tanulmányozzák, kreatívan kezeljék és átadják. A tagországok támogassák a múzeumokat abban, hogy megoszthassák és széles körben terjeszthessék a tudást. A tagországok tegyék lehetővé, hogy a múzeumok hozzájuthassanak az ilyen technológiákhoz, amennyiben bebizonyosodik, hogy azok elengedhetetlenek a múzeumok alapfunkcióinak betöltéséhez.

IV. SZAKPOLITIKÁK

Általános szakpolitikák

20. A kulturális és természeti örökségre vonatkozó nemzetközi dokumentumok elismerik a múzeumok jelentőségét és társadalmi szerepét az örökség megőrzésében és fejlesztésében valamint abban, hogy azt a nagyközönség számára elérhetővé tegye. A tagországok azon legyenek, hogy e rendelkezések a területükön működő múzeumok és gyűjtemények hasznára legyenek. Intézkedjenek, hogy minden körülmények között erősödjön a múzeumok képessége az örökség védelmére.

21. A tagországok biztosítsák, hogy a múzeumok alkalmazzák azokat az elveket, amelyek a rájuk vonatkozó nemzetközi dokumentumokban találhatóak. A múzeumok elkötelezettek az iránt, hogy kövessék a nemzetközi dokumentumoknak a tárgyi és szellemi kulturális és természeti örökség megőrzésére és gazdagítására vonatkozó alapelveit. Be kell tartaniuk továbbá a nemzetközi dokumentumoknak azon alapelveit is, amelyek előírják, hogy harcoljanak a kulturális javak illegális kereskedelme ellen, és e téren intézkedéseiket koordinálniuk kell. A múzeumoknak figyelembe kell venniük a muzeológus társadalom etikai és szakmai normáit. A tagországok biztosítsák, hogy területükön a múzeumok társadalmi szerepe az érvényes jogi és szakmai normáknak megfelelően érvényesüljön.

22. A tagországok védjék és erősítsék a területükön működő múzeumokat; támogassák és fejlesszék eme intézményeket, hogy betölthessék fő funkcióikat; ezért megfelelő működésükhöz biztosítsák a szükséges személyi, tárgyi és anyagi feltételeket.

23. A múzeumok legnagyobb értéke éppen sokszínűségük és a rájuk bízott örökség. A tagországok védjék és erősítsék e sokszínűséget. Ösztönözzék a múzeumokat, hogy hasznosítsák az adott ország múzeumi és a nemzetközi múzeumi világ legfigyelemreméltóbb tapasztalatait.

A napi működésre vonatkozó szakpolitikai elvek

24. A tagországoknak javasoljuk, hogy támogassák a múzeumokat abban, hogy gyűjteményeik megőrzését, a kapcsolódó kutatásokat, oktatást és kommunikációt a helyi társadalmi és kulturális körülményekhez igazíthassák és így hagyományozhassák az örökséget a jövő nemzedékeinek. Ebből a szempontból a tagországok erőteljesen bíztassák a múzeumokat, hogy működjenek együtt a többi múzeummal, a helyi közösségekkel, a civil társadalom szereplőivel és a nagyközönséggel.

25. A tagországok biztosítsák, hogy a területükön működő múzeumok prioritásként kezeljék a nemzetközi normák szerinti leltárak elkészítését. E téren igen fontos a múzeumi gyűjtemények digitalizálása, de az nem helyettesítheti a gyűjtemények megfelelő, állagmegóvó őrzését.

26. Országos és nemzetközi szinten jó gyakorlatok jöttek létre a múzeumok működtetésére, sokszínűségük megőrzésére, társadalmi szerepük fenntartására és a gyűjtemények megőrzésére. E jó gyakorlatok folyamatosan frissülnek, hiszen egyre újabb megoldásokkal gazdagodnak. Az e téren történő tájékozódáshoz a leginkább használt forrás a Múzeumok Nemzetközi Tanácsa (ICOM) által jóváhagyott Múzeumok Etikai Kódexe. A tagországokat

arra biztatjuk, hogy alkalmazzák és terjesszék e jó gyakorlatokat és használják azokat fel a múzeumi normák fejlesztéséhez és kapcsolódó jogszabályok létrehozásához.

27. A tagországok törekedjenek arra, hogy a területükön működő múzeumok megfelelő képzettséggel és szakértelemmel rendelkező munkatársakat alkalmazzanak. Ehhez biztosítaniuk kell a múzeumi munkaerő megfelelő továbbképzését, szakmai fejlődését.

28. A múzeumok hatékony működését közvetlenül befolyásolja az állami és magánfinanszírozás, továbbá a kettő vegyítése. A tagországok törekedjenek arra, hogy e téren legyen a kép áttekinthető, készüljenek megfelelő tervek, és a múzeumok kapjanak kielégítő anyagi eszközöket. Legyen egyensúly a különböző finanszírozási formák között, mert a múzeumok így képesek hivatásukat és alapfeladataikat betölteni a társadalom javára.

29. A mindennapokban egyre nagyobb szerepet kapó új technikai megoldások szintén befolyásolják a múzeumok munkáját. E technológiák világszerte sokban segíthetik a múzeumok tevékenységét, ugyanakkor hátráltathatják is azokat, akik nem juthatnak hozzájuk, vagy nem tudják, miként kell azokat hatékonyan használni. A tagországok tegyék lehetővé, hogy a múzeumok hozzájuthassanak ezekhez az új technikai megoldásokhoz.

30. A múzeumok fő célja, hogy betöltsék társadalmi hivatásukat és őrizzék a természeti és kulturális örökséget. Tekintsük ma is érvényesnek UNESCO „Ajánlás arról, hogy a múzeumokat tegyük mindenki számára elérhetővé” című dokumentumát ahhoz, hogy a múzeumok megőrizhessék társadalmi rangjukat. A tagországok a területükön működő múzeumokra vonatkozó jogszabályok megalkotásakor vegyék figyelembe ennek az Ajánlásnak az elveit.

31. Ahhoz, hogy a múzeumok hatékonyan és fenntartható módon működhessenek, sokszínűk legyenek és betölthessék társadalmi szerepüket, fontos, hogy együttműködés legyen a múzeumi szektoron belül és minden olyan intézmény között, amely a kultúrával, az örökség megőrzésével és oktatással foglalkozik. Éppen ezért a tagországok ösztönözzék az együttműködést és partneri kapcsolatokat a múzeumok, kulturális és tudományos intézmények között minden szinten. Idetartozik a szakmai hálózatokban, egyesületekben, nemzetközi kiállításokon és csereprogramokban való részvétel is.

32. Azokat a gyűjteményeket (e kifejezés definícióját lásd a fenti 5. cikkben), amelyek nem múzeumok, szintén védeni és népszerűsíteni kell, mert így biztosítható az örökségvédelem koherenciája és az érintett ország kulturális örökségének sokszínűsége. Arra biztatjuk a tagországokat, hogy működjenek együtt e gyűjtemények védelmében, népszerűsítésében, kapcsolódó kutatómunkában és abban, hogy minél többen tekinthessék meg e gyűjteményeket.

33. A tagországok tegyék meg a megfelelő lépéseket a jogalkotás, a műszaki fejlesztés és a finanszírozás terén ahhoz, hogy ezek az ajánlások tervszerűen és szakszerűen kerüljenek megvalósításra a területükön működő múzeumokban.

34. A múzeumi tevékenységek fejlesztése érdekében a tagországok támogassák a befogadó szellemű programokkal megvalósuló közönségépítést.

35. A tagországok segítsék elő a nemzetközi együttműködést a kapacitások fejlesztésében és a szakmai képzésben. Ehhez két- és többoldalú együttműködési mechanizmusokra van szükség,

és idetartozik az UNESCO is. Ily módon hatékonyabban megvalósíthatók ezek az ajánlások, továbbá több segítség nyújtható a fejlődő országokban működő múzeumoknak és gyűjteményeknek.

ⁱ Nemzetközi jogi dokumentumok, amelyek közvetlenül vagy közvetve múzeumokra vagy gyűjteményekre vonatkoznak :

The Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict (1954), and its two Protocols (1954 és 1999);

The Convention on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property 1970;

The Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage (1972);

The Convention on Biological Diversity (1992);

The UNIDROIT Convention on Stolen or Illegally Exported Cultural Objects (1995);

The Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage (2001);

The Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage (2003);

The Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions (2005);

The International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (1966)

The Recommendation on International Principles Applicable to Archaeological Excavations (UNESCO, 1956);

The Recommendation concerning the Most Effective Means of Rendering Museums Accessible to Everyone (UNESCO, 1960);

The Recommendation on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Export, Import and Transfer of Ownership of Cultural Property (UNESCO, 1964);

The Recommendation concerning the Protection, at National Level, of the Cultural and Natural Heritage (UNESCO, 1972);

The Recommendation concerning the International Exchange of Cultural Property (UNESCO, 1976);

The Recommendation for the Protection of Movable Cultural Property (UNESCO, 1978);

The Recommendation on the Safeguarding of Traditional Culture and Folklore (UNESCO, 1989);

The Universal Declaration of Human Rights (1949);

The UNESCO Declaration of Principles of International Cultural Cooperation (1966);

The UNESCO Universal Declaration on Cultural Diversity 2001;

The UNESCO Declaration concerning the Intentional Destruction of Cultural of Cultural Heritage (2003);

The United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples (2007)

ⁱⁱ E meghatározás az ICOM-tól, a Múzeumok Nemzetközi Tanácsától származik. Az ICOM nemzetközi szinten, sokszínűségükben fogja össze a múzeumokat. E meghatározás szerint a múzeum állami vagy magánkézben levő, nonprofit szervezet vagy intézmény.

ⁱⁱⁱ E meghatározás részben fedí az ICOM definícióját.

^{iv} E meghatározás részben egyezik az Európa Tanács Keretegyezményével a kulturális örökség társadalmi értékéről.